

יום ה', י"ג בשבט תשס"ז (01 בפברואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

בשבת הקרובה...

ט"ו בשבט!

במקומות רבים בארץ נכנס ט"ו בשבט עם פריחתו הלבנה של השקד. ט"ו בשבט הוא **"יום שבו מתלחלים עצי אילנות ומתחילים לשתות ולחיות"** [כדברי רב האי גאון], יום שבו מתחילים לפרוח ציצי העלים של העצים, שעמדו בשלכת בתקופת הקרה.

ל-ט"ו בשבט כחג בתקופת המקרא אין אפילו זכר רחוק, גם לא מסורת בידי חז"ל. מזכר ט"ו בשבט לראשונה במסכת ראש השנה במשנה, כתאריך ל"**ראש השנה לאילן**" לדברי בית הלל. לעומתם טוענים בית שמאי כי ראש השנה לאילן הוא א' בשבט. מעצם המחלוקת הזאת ברור, כי לא היתה בידי **התנאים**, [המאה הראשונה – המאה השנייה לספירה] מסורת קדומה הקשורה ביום ט"ו בשבט.

"ראש השנה לאילן", הנזכר במשנה, מהו? הוא אינו מוזכר כחג אלא כ-"יום קובע", המבדיל בין שנה לשנה בכל הקשור לחישוב המעשרות מפרי האילן, מידי שנה בשנה. מעשרות אלה היוו את המסים מיבולו של החקלאי. לימים, התקיימה ההלכה מבית הלל ככתוב: **"תנו רבנן: אילן שחנטו פרותיו קודם ט"ו בשבט מתעשר לשנה שעברה. אחר ט"ו בשבט – מתעשר לשנה הבאה."** [ראש השנה ט"ו:]. 'צמיחתו' של ט"ו בשבט כחג היתה דווקא על רקע הניתוק הפיזי של העם מן הארץ. הרמז העתיק ביותר לקיום רגשות חגיגיים ב-ט"ו בשבט נמצא בשני פיוטים של הפייטן **ר' יהודה הלוי בן רבי הלל**, שחי, כנראה, בארץ-ישראל במאה ה-10. פיוטים אלה התגלו בגניזת קהיר. באחד הפיוטים **"אדר נזלי ישע"**, יש תהילות וברכות לאילנות וכמיהה לשיבת העם אל הארץ – כאשר כל בית שני מתחיל במלים "בראש השנה לאילן".

בתקופה בה נכתבו פיוטים אלה היה הישוב היהודי בארץ כבר דליל מאוד ומרבית העם חיתה בגולה. ניתוק העם מארצו והגעגועים לנוף הארץ הצמיחו את המנהג לאכול פירות מפרי הארץ ב-ט"ו בשבט, באשר אכילה זו מעוררת את הגעגועים לימים בהם ישב העם בארצו ויכול היה לקיים מצוות תרומות ומעשרות. המנהג לאכול פירות יבשים התחיל בקהילות אשכנז, ובמאה ה-16 כבר היה נפוץ גם בקהילות הספרדיות.

דחיפה חזקה לפיתוח ט"ו בשבט כחג באה באמצע המאה ה-17 ע"י המקובלים בצפת. באותה תקופה התפרסם הספר **"חמדת ימים"** ובו פרק שנקרא **"פרי עץ הדר"**. פרק זה מוקדש כולו ל"**תיקון ליל ט"ו בשבט**" ובו פרטים על סדר אכילתם של 30 מיני פירות תוך ברכות ותפילות, ולימוד קטעי תורה. האירוע היה מלווה בסעודה ובאווירה הדומה לסדר ליל פסח. אחד היסודות הבולטים בטקס היה שתיית 4 כוסות של יין בין הפרקים השונים

"לו עמי שומע לי, ישראל בדרכי יהלכו. כמעט אויביהם אכניע, ועל צריהם אשיב ידי."

מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי** בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 16 ⁵³	(י-ם): 16 ³⁹	(ת"א): 16 ⁵³	(חיפה): 16 ⁴³
צאת השבת	(ב"ש): 17 ⁵²	(י-ם): 17 ⁵³	(ת"א): 17 ⁵⁴	(חיפה): 17 ⁵³

פרשת השבוע: **"בשלח" \ שירה** [שמות י"ג 17 – י"ז 16]

יום נעים ושבט שלום ומבורך!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של **כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם** בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של **כל חיילי צה"ל**.

יום ה', י"ג בשבט תשס"ז (01 בפברואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

של סעודת הפירות. בכוס ראשונה מוזגים יין לבן, בשניה מוזגים מעט יין אדום ללבן. בשלישית - מעט יין לבן לאדום וברביעית מוזגים יין אדום. המעבר בין היין הלבן לאדום מסמל את השינוי בטבע, שינוי שבלט במיוחד בתקופת ט"ו בשבט. המקובלים, שנהגו להתפלל בחיק הטבע, הושפעו משינוי הנוף והפריחה באותה תקופה, והמציאו את "סדר ט"ו בשבט" שנחוג בליל ט"ו בשבט.

במשנה נאמר ש"ראש השנה לנטיעה" הוא באחד בתשרי. [ראש השנה, פרק א' משנה א']. מסתבר, כי קביעתו של היום בתאריך זה הבטיחה קיום נאות של דין עורלה, האוסר לאכול מפירותיו של האילן עד מלאות לו 3 שנים. ואכן, גם היום מתבצעת מרביתה של נטיעת אילני המאכל הנשירים בתקופה שבה הם עומדים בשלכת, טרם ט"ו בשבט. כיצד קרה, אפוא, שבימינו הפך ט"ו בשבט להיות לחג הנטיעות?

מנהג הנטיעות בט"ו בשבט החל בימי העליה השניה. המהנכים העבריים, שנהגו לאכול בט"ו בשבט פירות יבשים, ושספגו בביתם בגולה את הגעגועים לעבד את אדמת הארץ ולאכול מפריה - החליטו ש"בראש השנה לאילן" בארץ, יש לקיים מצוות "יישוב הארץ ונטיעתה" בפועל ממש. מכיוון שלא היו בקיאים בתנאים החקלאיים של הארץ, קבעו את ט"ו בשבט כיום נטיעה לתלמידי בית הספר בכל הארץ [על אף שאין יום זה מתאים כל-כך לנטיעות...]. הנטיעות הראשונות ב-ט"ו בשבט התקיימו במושבה **יסוד המעלה** בשנת תרמ"ד 1884, ובשנת 1906 החליטה הסתדרות המורים העבריים "להטיל חובה לעשות חג נטיעות עצים ב-ט"ו בשבט בכל בתי הספר." ב-ט"ו בשבט תש"ט, 1949 נחנכה בירושלים הכנסת. מאז חל "יום הולדתה" של הכנסת ב-ט"ו בשבט. במשך השנים נוסף נופך ל-ט"ו בשבט, והוא הפך להיות חג לטבע, הזדמנות חגיגית להדגיש את שמירת הטבע ואת איכות הסביבה

http://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/769B7C9F-A1FE-4836-9A25-6F178ACD5079/36144/tubeshvat_history.doc

"לו עמי שומע לי, ישראל בדרכי יהלכו. כמעט אויביהם אכניע, ועל צריהם אשיב ידי."

מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי** בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 16 ⁵³	(י-ם): 16 ³⁹	(ת"א): 16 ⁵³	(חיפה): 16 ⁴³
צאת השבת	(ב"ש): 17 ⁵²	(י-ם): 17 ⁵³	(ת"א): 17 ⁵⁴	(חיפה): 17 ⁵³

פרשת השבוע: **"בשלח" \ שירה** [שמות י"ג 17 – י"ז 16]

יום נעים ושבט שלום ומבורך!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל.